НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх.№ 52-654-04-28
Дата 05 / 06 2026 г.

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ПЕТДЕСЕТ И ВТОРО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ЧРЕЗ
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
52-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
КОМИСИЯ ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ

УВАЖАЕМА Г-ЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 79, ал.1 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание, правим следните изменения и допълнения по Общ законопроект на приетите на 14.05.2026 г. на първо гласуване Законопроект за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт, № 52-654-01-9, внесен от Велислав Величков Величков и група народни представители на 30.04.2026 г.; законопроект за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт, № 52-654-01-17, внесен от Надежда Георгиева Йорданова и група народни представители на 30.04.2026 г. и законопроект за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт, № 52-654-01-37, внесен от Олга Бориславова Борисова и група народни представители на 11.05.2026 г, изготвен на основание чл. 77, ал. 2 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание:

1. В § 1., в т.1 думите „ал. 4 и 5“ се променят на „ал. 4, 5 и 6“, като накрая на предложението се добавя следната нова алинея:
„(6) В случай, че най-късно 3 дни преди изтичането на срока за предложения за изборни членове на Висшия съдебен съвет по ал. 3 липсва направено предложение до Народното събрание от някой от номиниращите органи по ал. 4 и ал. 5, то тогава предложението и изборът се осъществяват по реда на ал. 3.“.

Мотиви: Предложената процедура за избор на „обществена квота“ като част от парламентарната не бива да затруднява излъчването на парламентарната квота в ситуация, в която някой от номиниращите органи (ОСАС, СЮБ, БАН или Софийски университет) не е успял да проведе номинационна процедура

и да направи надлежно предложение до Народното събрание за кандидатура, която да бъде внесена след това от един или повече народни представители като предложение за изборен член на ВСС. В този случай липсващото предложение се замества по реда по ал. 3 – т.е. всеки народен представител може да предложи кандидат, когото счита за подходящ и отговарящ на изискванията за член на ВСС.

2. В § 3., т. 12 се изменя по следния начин:
„12. е лице, което е било председател на Върховния касационен съд, председател на Върховния административен съд или главен прокурор, или през последните 7 години е било техен заместник, или е било определено да изпълнява такива функции за повече от общо 6 месеца.“.

Мотиви: Така направеното предложение по първоначалния законопроект дава възможност, ако са изтекли 7 години и 1 ден лице, заемало поста на някой от „трите големи“ (т.е. е било член на ВСС по право за 7 години – далеч над ограничението на 5-годишния мандат без право веднага на преизбиране по чл. 130, ал. 4 от КРБ), да бъде избрано като изборен член и така да се преодолее ограничителното действия на тази разпоредба.

3. В § 5., вариант 2, ал. 10 се изменя по следния начин:
„(10) По изключение и при обоснована необходимост, при спазване на принципа на съразмерност, могат да се приемат решения и актове по ал. 9, ако бъде установено, че без приемането им ще бъде застрашено нормалното функциониране на съответния орган на съдебната власт и изпълнението на законоустановените му правомощия. Решенията и актовете по предходното изречение се приемат при следните условия: 1. писмено и мотивирано искане за приемане на акта се внася от не по-малко от трима изборни членове на съответната колегия или от министъра на правосъдието, като в искането се посочват конкретните фактически обстоятелства, обосноваващи застрашеността на нормалното функциониране, и причинно-следствената връзка между тези обстоятелства и необходимостта от приемане на акта;

2. искането, заедно с приложените към него документи, се публикува на интернет страницата на Висшия съдебен съвет в деня на постъпването му;

3. в едномесечен срок от публикуването на искането становища по него представят:

а) министърът на правосъдието;

б) пленумът на Върховния административен съд - когато искането се отнася до правомощия, засягащи административните съдилища;

в) пленумът на Върховния касационен съд - когато искането се отнася до правомощия, засягащи останалите съдилища;

г) главният прокурор - когато искането се отнася до правомощия, засягащи прокуратурата.

4. Становищата по предходната точка се публикуват на интернет страницата на Висшия съдебен съвет в деня на постъпването им.

5. решението се взема не по-рано от изтичането на срока по т. 3, с мнозинство не по-малко от 17 членове на пленума, респективно с мнозинство не по-малко от 10 членове на съдийската колегия или не по-малко от 8 членове на прокурорската колегия;

6. в мотивите на решението изрично се обсъжда защо предложените от вносителите фактически обстоятелства обосновават застрашеността на нормалното функциониране, защо е спазен принципът на съразмерност и защо не са приложими по-малко ограничителни алтернативи;

7. решението, заедно с мотивите и протокола от гласуването с поименно отбелязване на гласовете, се публикува на интернет страницата на Висшия съдебен съвет в деня на приемането му;

8. обжалването по чл. 36 спира изпълнението на акта; Върховният административен съд се произнася по жалбата в 14-дневен срок от постъпването ѝ."

Мотиви: I. Предмет

С § 5 от законопроекта се създават нови ал. 8, 9 и 10 на чл. 30 ЗСВ - мораториум върху изброени правомощия на ВСС повече от 1 г. след изтичане на мандата на изборните членове (ал. 8 и 9), и изключение от него при „обоснована

необходимост и по изключение, при спазване на принципа на съразмерност" (ал. 10). Настоящото предложение засяга само ал. 10. Принципното установяване на мораториума и материалният му обхват не се променят.

II. Защо ал. 10 в редакцията по законопроекта изисква доработване

Текстът въвежда четири материални ограничения, но не урежда процедурен ред, който да гарантира добросъвестното им прилагане. Възникват шест нормативни празноти: липсват квалифицирано мнозинство, процедура за установяване на „застрашеността", изричен мотивационен стандарт, предварителен външен контрол, задължителна публичност в реален срок, и автоматично спиране при обжалване. Кумулативно тези празноти позволяват ал. 10 - въведена като изключение - функционално да се превърне в стандартно използвано основание. При ВСС с изтекъл от близо четири години мандат, силно мотивиран да реализира кадрови решения, нормата в сегашната си редакция оставя ключовия преценочен момент в ръцете на същия орган, чието поведение мораториумът цели да ограничи.

III. Принципи на предложената редакция

Предложението почива на четири принципа: симетрия между широчината на материалното изключение и стриктността на процесуалните гаранции; задължителен външен контрол върху преценката за „застрашеност", тъй като тя засяга цялата съдебна система, а не само самия ВСС; невъзможност за необратими фактически последици преди съдебно произнасяне; и изпълняемост в текущата извънредна институционална обстановка, без да се блокира работата на органа.

IV. Обосновка на ключовите елементи

Номинационен филтър (т. 1–2). Писмено и мотивирано искане от поне трима членове на съответната колегия или от министъра на правосъдието, със задължителна публикация на искането в деня на постъпването. Прагът „трима членове" следва логиката на чл. 173, ал. 2 ЗСВ; ролята на министъра почива на чл. 130а КРБ. Публикуването на самото искане ограничава светкавични решения и дава време за външни становища.

Външни становища (т. 3). В едномесечен срок становища дават: министърът на правосъдието - във всички случаи; пленумите на ВАС - когато искането засяга административните съдилища и ВКС - за останалите съдилища;

главният прокурор - когато засяга прокуратурата. Това не е право на вето, а дисциплиниращ инструмент, който принуждава ВСС да обмисли външните аргументи в мотивите си. Едномесечният срок е достатъчен за пленум на върховен съд и не парализира неотложните случаи.

Квалифицирано мнозинство в абсолютни числа (т. 4). Изискват се не по-малко от 17 членове на пленума, 10 на съдийската и 8 на прокурорската колегия. Това са 2/3 от законоустановените им състави (25, 14, 11), със закръгляне нагоре. Изразяването в абсолютни числа изключва интерпретативната двусмислица между „2/3 от законоустановения състав" и „2/3 от присъстващите при кворум" - при нисък кворум втората формулировка би позволила решение по ал. 10 с 9 души в пленума, което би обезсмислило ограничението. В нормална обстановка тези числа представляват точно 2/3; в сегашната извънредна обстановка (изборни членове с изтекъл мандат, председател на ВКС с редовен мандат, двамата други ex officio - и.ф. лица без участие в заседанията на пленума) - приблизително 74% от реално гласуващите. Нормата работи функционално еднакво в двете обстановки.

Мотивационен стандарт (т. 5). Изричен задължителен предмет на мотивите: фактическите обстоятелства, обосноваващи застрашеността; спазването на принципа на съразмерност; неприложимостта на по-меки алтернативи. Това отговаря на стандартния тест за пропорционалност и улеснява последващия контрол от ВАС - недостигът на мотиви по който и да е от трите елемента ще е самостоятелно основание за отмяна.

Публичност с поименен запис (т. 6). Публикуване на акта, мотивите и протокола с поименно отбелязване на гласовете в деня на приемането. Поименността е необходима за индивидуалната отчетност - актовете по ал. 10 са по същество институционални, а не персонално-кадрови, и пораждат колективна отговорност, която изисква индивидуална проследимост.

Автоматично спиране и кратък срок за обжалване и произнасяне (т. 7). Обжалването по чл. 36 ЗСВ спира изпълнението; ВАС се произнася в 30-дневен срок. Без автоматичното спиране актът може да породи необратими кадрови последици преди съдебното произнасяне, което би обезсмислило контрола. 14-дневният срок е калибриран по аналогия с други специални срокове за актове с висок институционален интерес (ИК, ЗОП).

V. Съответствие с конституционната рамка

Предложението е изцяло в рамките на чл. 133 КРБ, който възлага на обикновения законодател уреждането на организацията и дейността на ВСС. Решение № 8/2005 г. на КС потвърждава широката свобода на законодателя по тази материя, а Решение № 6/2026 г. - допустимостта на законови ограничения върху правомощия на органи в съдебната власт. Предложените процесуални гаранции укрепват, а не накърняват, независимостта на съдебната власт по чл. 117, ал. 2 КРБ.

VI. Финансови и административни последици

Не се пораждат финансови последици за бюджета. Не се създава нова административна тежест - изискванията за публикация и мотивиране се вписват в съществуващата инфраструктура на ВСС. 14-дневният срок за произнасяне на ВАС не разширява материалната му компетентност и е сравним с други специални срокове, които съдът вече прилага.

4. В § 12. и в двата варианта се създава нова точка със следното съдържание:

… . Ал. 12 се изменя по следния начин:

„(12) Когато президентът на републиката откаже да назначи предложен от пленума на Висшия съдебен съвет кандидат, новият избор се извършва при условията и по реда на ал. 1 - 12.“

Мотиви: Упражняването на т.нар. „президентско вето“ върху предложен кандидат за поста на някой от „трите големи“ от пленума на ВСС, чието назначение е отказано, изисква провеждане на нова конкурентна процедура за това, а не просто „прегласуване“ на същия кандидат от същия състав на ВСС.

Горното следва от конституционния текст на чл. 129, ал. 2, предложение второ, в което се говори за „отказ“ да назначи, т.е. в случая не говорим просто да бъде върнат даден кандидат за отстраняване или изясняване на определени недостатъци в кандидатурата му, а за категоричен отказ на Държавния глава, същият да бъде назначен – очевидно поради наличие на тежки дефицити на кандидатурата му. Предвид, че президентът не може да откаже назначаването при повторно направено предложение, то очевидно е необходимо пленумът на ВСС да има достатъчно време да осмисли дали не следва да предложи друг кандидат, да обсъди внимателно мотивите на президента за отказа, да изслуша

други такива кандидатури при формиране на становището си и ако кандидатът с отказ успее да убеди мнозинството в качествата си в една нова конкуретна процедура, едва тогава да може да бъде предлаган отново на Държавния глава.

5. **Създава се нов § ...:**

„§ ... В чл. 111 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 2 се създава т. 10:

„10. дава становища по проекти за актове на Висшия съдебен съвет по чл. 30, ал. 10."

2. В ал. 5 след думите „от всички съдии" се добавя ново изречение: „Пленумът се свиква задължително от председателя на съда и в случаите, когато Висшият съдебен съвет е поискал становище по чл. 30, ал. 10, като в този случай заседанието се провежда не по-късно от 14 дни от постъпване на искането.".

Мотиви: Свързани текстове с предложенията по т. 4.

6. **Създава се нов § ...:**

***„§ ...** В чл. 119 се правят следните изменения и допълнения:*

1. В ал. 2 се създава т. 11:

„11. дава становища по проекти за актове на Висшия съдебен съвет по чл. 30, ал. 10."

2. В ал. 4 след думите „от всички съдии" се добавя ново изречение: „Пленумът се свиква задължително от председателя на съда и в случаите, когато Висшият съдебен съвет е поискал становище по чл. 30, ал. 10; в този случай заседанието се провежда не по-късно от 14 дни от постъпване на искането.".

Мотиви: Свързани текстове с предложенията по т. 4.

7. **§ 24 се изменя по следния начин:**

***„§ 24.** (1) В тримесечен срок от влизането в сила на този закон Народното събрание и Висшият съдебен съвет организират и провеждат паралелно процедурите за избор на изборни членове на Висшия съдебен съвет съответно от Народното събрание и от квотата на съдиите, прокурорите и следователите.*

(2) Изборът на членове на Висшия съдебен съвет от квотата на съдиите, прокурорите и следователите се провежда с хартиени бюлетини в два последователни почивни дни. Във всеки апелативен район се образува най-малко по една избирателна секция за съдиите, прокурорите и следователите в седалището на съответния апелативен съд.

(3) Когато броят на съдиите, прокурорите или следователите в съответния апелативен район налага образуването на повече от една избирателна секция, броят на секциите се определя по реда на чл. 29з, ал. 2, изречение второ, като остатъците, по-малки от петстотин души, се разпределят поравно между избирателните секции в съответния апелативен район.".

Мотиви:

Предложеният тримесечен срок съответства на необходимата продължителност на процедурите за избор на членове на Висшия съдебен съвет, които включват номиниране на кандидати, публикуване на документи, представяне на концепции и становища, проверки, изслушвания и провеждане на гласуване. Едномесечният срок за организиране на избора от професионалната квота не осигурява достатъчно време за пълноценно и прозрачно провеждане на процедурата и същевременно не е съпроводен с аналогично задължение за Народното събрание да проведе своя избор.

Не е логично едната квота на Висшия съдебен съвет да бъде избирана значително по-рано от другата, нито професионалната общност да бъде принуждавана да приключи своя избор, докато Народното събрание може да отлага изпълнението на собственото си конституционно задължение. Последователност, при която политическата квота изчаква резултатите от избора на професионалната квота, създава предпоставки за обосновани съмнения, че съставът на парламентарната квота може да бъде съобразяван с вече избраните представители на магистратите или че върху професионалния избор може да бъде упражняван политически натиск.

Паралелното провеждане на двете процедури ограничава този риск, поставя Народното събрание и професионалната общност в равнопоставено положение.

Организирането на избирателните секции на ниво апелативен район представлява балансирано решение между достъпността на гласуването и необходимостта от защита на тайната на вота. В районите на някои окръжни съдилища броят на съдиите, прокурорите или следователите е твърде малък, което създава риск от проследяване на изборното поведение, затруднява кадровото обезпечаване на секционните комисии и увеличава възможността за административен или професионален натиск.

ВНОСИТЕЛИ:

Величков
Велчев
Стоев